

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT
DE LA TOTALITE DE L'HOTEL
COMMUNAL DE SCHAERBEEK SIS A
SCHAERBEEK.

BESLUIT VAN DE REGERING VAN
HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST HOUDENDE OPENING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS MONUMENT VAN DE
TOTALITEIT VAN HET
GEMEENTEHUIS VAN SCHAARBEEK
GELEGEN TE SCHAARBEEK.

Le Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

De Regering van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,

Vu la loi spéciale du 12 janvier 1989
relative aux institutions bruxelloises,
notamment l'article 4;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari
1989 met betrekking tot de Brusselse
Instellingen, inzonderheid artikel 4;

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à
la conservation du patrimoine immobilier,
notamment les articles 18 et 23;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993
inzake het behoud van het onroerende
erfgoed, inzonderheid de artikels 18 en 23;

Sur proposition du Ministre de la Région de
Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et
les Sites dans ses attributions;

Op voorstel van de Minister van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met
Monumenten en Landschappen;

Après en avoir délibéré,

Na beraadslaging,

A R R E T E :

B E S L U I T :

Article 1er. - Le présent arrêté règle une
matière visée aux articles 3 et 39 de la
Constitution.

Artikel 1. - Door dit besluit wordt een
materie geregeld bedoeld bij de artikels 3
en 39 van de Grondwet.

Article 2. - Conformément aux dispositions de l'article 18 §1er de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, est ouverte la procédure de classement comme monument, en raison de sa valeur historique et artistique, précisée dans la notice annexée au présent arrêté, de la totalité de l'Hôtel communal de Schaerbeek sis Place Colignon à Schaerbeek, connu au cadastre de Schaerbeek, 10ème division, section E-A, 4ème feuille, parcelle n° 168 T 3.

Article 3. - La zone de protection relative au monument décrit ci-dessus comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan joint au présent arrêté.

Bruxelles, le 22/9/94.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau.

Didier GOSUIN.

Artikel 2. - Overeenkomstig de bepalingen van artikel 18 §1 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed wordt de procedure tot bescherming als monument geopend, omwille van haar historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan dit besluit, van de totaliteit van het Gemeentehuis van Schaarbeek, gelegen Colignonplein te Schaarbeek, bekend ten kadaster te Schaarbeek, 10de afdeling, sectie E-A, 4de blad, perceel nr 168 T 3.

Artikel 3. - De vrijwaringszone met betrekking tot het hierboven vermelde monument betreft het geheel van de percelen en de wegenis, evenals gedeelten van de percelen en de wegenissen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan in bijlage van dit besluit.

Brussel, 22/9/94.

De Minister-Voorzitter van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

De Minister van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid.

**REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT DE
LA TOTALITE DE L'HOTEL
COMMUNAL DE SCHAERBEEK SIS A
SCHAERBEEK

DESCRIPTION SOMMAIRE ET
JUSTIFICATION DE L'INTERET
SELON L'ARTICLE 2, §1er DE
L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

Vu pour être annexé à
l'arrêté du 22/9/94.

Le Ministre-Président du
Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement
de la Région de Bruxelles-
Capitale, chargé du Logement,
de l'Environnement, de la
Conservation de la Nature et
de la Politique de l'Eau.

Didier GOSUIN.

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

BESLUIT VAN DE REGERING VAN
HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST HOUDENDE OPENING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS MONUMENT VAN DE
TOTALITEIT VAN HET
GEMEENTEHUIS VAN SCHAARBEEK
GELEGEN TE SCHAARBEEK

BEKNOPTE BESCHRIJVING EN
MOTIVERING VAN HET BELANG
VOLGENS HET ARTIKEL 2, 1ste §
VAN DE ORDONNANTIE VAN 4
MAART 1993.

Gezien om bij het besluit van
22/9/94 gevoegd te
worden.

De Minister-Voorzitter van de
Regering van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,

De Minister van de Regering
van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,
belast met Huisvesting,
Leefmilieu, Natuurbehoud en
Waterbeleid.

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Monument

Commune : SCHAERBEEK

Dénomination : Hôtel Communal

Adresse : Place Colignon

Référence cadastrale : Schaerbeek, 10e Division, Section E-A, 4e feuille, parcelle n° 168 T 3

Description sommaire :

Cet imposant Hôtel Communal de style "néo-renaissance flamande" a été construit sur les plans de Jules-Jacques Van Ysendijck de 1884 à 1887. Il fut restauré et considérablement agrandi après l'incendie de 1911 par Maurice Van Ysendijck, et inauguré une nouvelle fois le 21 juillet 1919.

Orientée vers la perspective de Sainte-Marie, la façade principale aligne sept larges travées sur trois niveaux : un soubassement ajouré, un rez de chaussée surélevé et un bel étage comprenant les salles d'apparat. La travée médiane est constituée par une tour quadrangulaire, devenant octogonale à partir de la terrasse surmontant le faite de la toiture, et couronnée d'un bulbe. Elle est précédée par un perron et un porche débordant, traité en bossages comme le soubassement de pierre bleue.

Les baies géminées à croisées de chaque travée ont un encadrement harpé de pierre blanche, faisant ressortir les trumeaux et les allèges, animés par des motifs géométriques formés par l'appareil de briques rouges et noires. Au-dessus de la corniche à modillons, chaque travée est terminée par une lucarne pignon. La toiture d'ardoise est ajourée par deux rangées de petites lucarnes.

Pour les façades latérales et arrière, le traitement du parement est identique. Lors de l'agrandissement, la prolongation de la composition a été assurée par l'alternance de travées regroupées sous des pignons à gradins. En façade arrière, la façade pignon a été flanquée de deux tours en légère saillie.

L'intérieur a bénéficié d'un traitement aussi riche. Les matériaux en simili du premier hôtel communal ont été remplacés lors de la restauration par des matériaux nobles : plafonds et lambris en chêne, parements et pilastres de marbre. Les vitraux dessinés par Van Ysendijck ont été restitués. Outre les cabinets du Bourgmestre, des Echevins, la salle des pas perdus, des mariages, du Conseil et du Collège, ornées souvent de cheminées monumentales de style néo-renaissance, il faut mentionner le hall

des guichets, oeuvre de style italianisant de Maurice Van Ysendijck, remarquable par ses dimensions, son décor et sa verrière.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique :

La construction de l'hôtel communal schaerbeekoïse a été déterminante pour le développement de l'urbanisation de la commune jusqu'en 1914. Le choix de l'implantation a confirmé le tracé d'un axe perspectif partant de l'Eglise Royale Sainte-Marie, et jalonné par la place Lehon, la Place Colignon, la place Verboeckhoven pour s'achever à la gare de Schaerbeek, place Princesse Elisabeth.

L'importance de l'effort consenti par la commune, les fastes et la solennité qui entourèrent chacune des inaugurations de l'édifice en 1887 et en 1919 sont révélatrices de l'état d'esprit des jeunes communes de l'agglomération bruxelloise au XIXe siècle, soucieuses d'affirmer leur autonomie et d'exprimer dans la construction de bâtiments publics l'optimisme qu'un fulgurant essor démographique engendrait auprès de leurs édiles.

Sur le plan de l'histoire des mentalités, il faut remarquer que le recours au style éclectique dit "néo-renaissance flamande" a une valeur symbolique en ce qu'il constituait, aux yeux de ses propagandistes en architecture publique, la meilleure illustration de la gloire du pouvoir communal; la référence à une sorte d'âge d'or historique et culturel. Par sa monumentalité et la richesse de son décor, l'Hôtel Communal de Schaerbeek marque l'apogée de ce courant d'inspiration romantique.

L'intérêt artistique réside à la fois dans la qualité de l'oeuvre de Van Ysendijck Père, qui a réalisé ici son oeuvre la plus accomplie et la plus monumentale, et aussi dans le travail de restauration et d'amplification conçu par son fils Maurice, prolongeant et développant avec panache les choix esthétiques de son père, sans que, toutefois, ceux-ci n'apparaissent anachroniques dans leur réalisation.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Monument

Gemeente : Schaarbeek .

Benaming: Gemeentehuis

Adres: Colignonplein

Kadastrale referentie: Schaarbeek, 10de Afdeling, Sectie E-A,
4de blad, perceel nr. 168 T3

Beknopte beschrijving

Dit indrukwekkend gemeentehuis in 'Vlaamse neorenaissance' werd van 1884 tot 1887, volgens de plannen van Jules-Jacques Van Ysendijck gebouwd. Het werd na de brand van 1911 gerestaureerd en aanzienlijk uitgebreid door Maurice van Ysendijck en opnieuw ingehuldigd op 21 juli 1919.

Gelegen in het perspectief van de Heilige Maria-kerk, bestaat de hoofdgevel uit zeven brede traveën op drie niveaus; en onderbouw met vensteropeningen, een verhoogde gelijkvloerse verdieping en een bel-etage die de feestzalen bevat. De middentravee bestaat uit een vierhoekige toren, die achthoekig wordt eens men op het terras dat boven de nok van het dak uitsteekt is en afgewerkt is als een peerspits. Deze travee wordt voorafgegaan door een perron en een uitspringende inrijpoort, dat met bossages werd behandeld en evenals de onderbouw van blauwe steen is.

De dubbele vensters met kruiskozijnen op elke travee hebben een vertande omlijsting van zandsteen, waardoor de middelste steunpilaar en de borstweringen, versierd met geometrische motieven die gevormd worden door lagen zwarte en rode bakstenen, beter in het oog springen. Boven de lijst met neuten, eindigt elke travee op een puntgevel met dakraam. Het dak van leisteen wordt door twee rijen kleine venstertjes gekenmerkt.

Voor de zij- en achtergevels, is de behandeling van de bedekking hetzelfde. Bij de vergrotingswerken, kreeg de samenstelling een zelfde behandeling door de afwisseling van gegroepede travéeën onder trapgevels. Voor de achtergevel is de gevel geflankeerd door twee torens die lichtjes uitspringen.

Binnenin heeft het gebouw een even rijke versiering. De materialen in simili van het eerste gemeentehuis werden vervangen bij de herstellingswerken door edele materialen: plafonds en lambrizeringen van eik, bedekking en pilasters van marmer. De glasramen van de hand van Van Ysendyck werden opnieuw aangebracht. Naast het kabinet van de Burgemeester, de Schepenen, de wachtzaal, de trouwzaal, de Raadzaal van het Gemeentelijk College, vaak versierd met monumentale schouwen in neorenaissance-stijl, moet de lokettenhal zeker vermeld worden, een werk in een naar Italiaans neigende stijl van Maurice Van Ysendijck die opmerkelijk blijft door haar afmetingen, haar decorum en haar glazen dak.

Belang van het goed volgens de criteria bepaald in artikel 2, paragraaf 1 van de Ordonnantie van 4 maart 1993, met betrekking tot de bescherming van het onroerend erfgoed:

Historisch belang:

De bouw van het gemeentehuis van Schaarbeek was doorslaggevend voor de ontwikkeling van de stedenbouwkundige uitbreiding van de gemeente tot in 1914. De keuze van de plaats van inplanting heeft de aanleg van een perspectiefas vertrekkende van de Koninklijke Sint-Maria-kerk en die zich over het Lehonplein, het Colignonplein, het Vanbroeckhovenplein uitstrekt om daar te eindigen bij het station van Schaarbeek, op het Prinses Elisabethplein, bevestigd.

Het belang van de inspanning die de gemeente op zich wilde nemen, de feestelijkheden en plechtigheid die elke inhuldiging van 1887 en 1919 omgaf vormen een duidelijk beeld van de geest van de jonge gemeenten uit de Brusselse agglomeratie in de XIXde eeuw, die erg bezorgd waren om hun autonomie te bevestigen en duidelijk te maken door het bouwen van openbare gebouwen welk optimisme de versnellende demografische groei bij hun verkozenen wekte.

Op het gebied van de geschiedenis der mentaliteiten dient er opgemerkt te worden dat beroep doen op een eclectische stijl, de zogenoemde "Vlaamse neorenaissance" een symbolische waarde heeft en dat dit, in de ogen van haar voorstanders voor openbare gebouwen, de beste uiting van de glorie en van de gemeentelijke macht kon zijn. Door het monumentale en de rijkdom van zijn decor, vormt het Gemeentehuis van Schaarbeek het hoogtepunt van deze stroming die bij het romantisme aanleunt.

Het artistiek belang schuilt zowel in de kwaliteit van het werk van Van Ysendijck Vader, die hier zijn meest afgewerkte en meest monumentale oeuvre heeft volbracht als in het restauratie en vergrotingswerk van zijn zoon Maurice, die geestdriftig de esthetische keuzes van zijn vader heeft verdergezet en uitgewerkt, zonder dat deze evenwel anachronistisch in hun uitwerking zouden lijken.

**REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT DE
LA TOTALITE DE L'HOTEL
COMMUNAL DE SCHAERBEEK SIS A
SCHAERBEEK

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

BESLUIT VAN DE REGERING VAN
HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST HOUDENDE OPENING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS MONUMENT VAN DE
TOTALITEIT VAN HET
GEMEENTEHUIS VAN SCHAARBEEK

**DELIMITATION DE LA ZONE
DE PROTECTION**

Vu pour être annexé à
l'arrêté du 22/9/94.

Le Ministre-Président du
Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

**AFBAKENING VAN DE
VRIJWARINGSZONE**

Gezien om bij het besluit van
22/9/94 gevoegd te
worden.

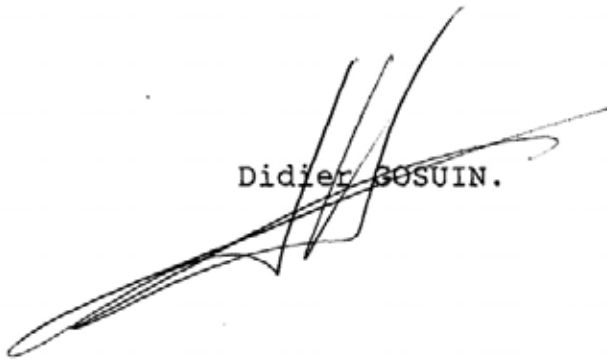
De Minister-Voorzitter van de
Regering van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement
de la Région de Bruxelles-
Capitale, chargé du Logement,
de l'Environnement, de la
Conservation de la Nature et
de la Politique de l'Eau.

De Minister van de Regering
van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,
belast met Huisvesting,
Leefmilieu, Natuurbehoud en
Waterbeleid.

Didier BOSUIN.

